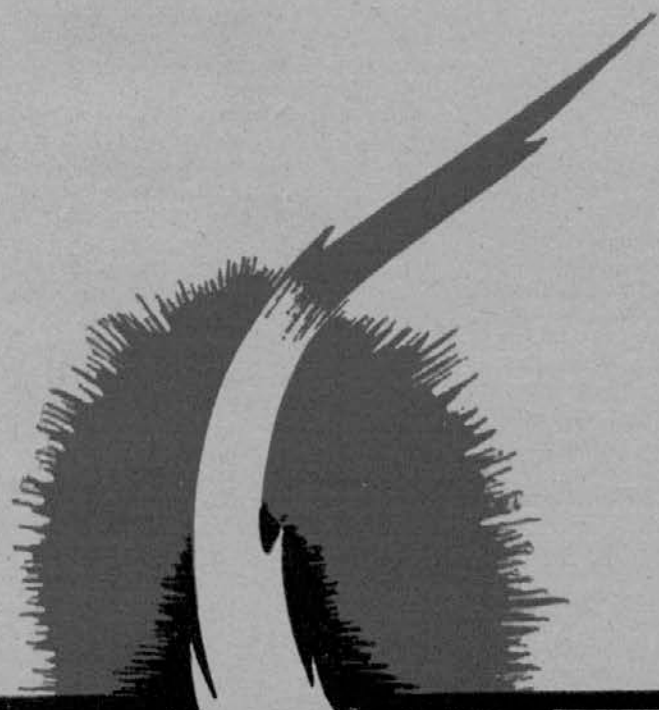

KIRIES

MAREC

LETO 1938

ŠTEV. 3

»KRES«, GLASILO SLOVENSКИH FANTOV, GLASILO ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje, p. Domžale). — Urejuje Slavko Tršinar, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje, p. Domžale. — R o k o p i s i se pošiljajo na naslov: Uredništvo Kresa, Ljubljana, Vodovodna 24. — U p r a v a : Misijonska tiskarna, Groblje, p. Domžale. Čekovni rač.: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730. — N a r o č n i n a : letno din 20, pod skupnim ovitkom din 18.

Anže

Povest. — Norveški spisal Björnsterne Björnson. — Poslovenil Ivan Čampa.

Drugo poglavje. (Nadaljevanje.)

Narahlo je stekel po podu, stopal napol predse nagnjen po taktu, se gugal sem in tja, prožil noge predse in spet navzkriž podse, se spet dvigal, se postavil v stojo za mèt in nato stopal kot sprva v nagnjeni drži. Harmoniko so raztezale vešče roke in napev je bil vedno hitrejši in ognjevitější. Matic se je sklanjal z glavo vedno bolj naprej, obenem pa udarjal s peto po prečniku na stropu, da sta se prah in belež vsipala na družbo. Vse okrog njega se je smejalo in kričalo in dekleta so stala, kot bi ne mogla dihati. Zvoki harmonike so opajajoče odmevali naprej in naprej in prihajali v vedno ognjevitějšíh odmevih na dan. Matic se kajpak ni mogel upirati, sklonil se je nazaj, skakal po taktu, se pripravil, z namenom, da družbo zvodi, kot za mèt, vrgel nato spet noge pódse in prav tedaj, ko je bilo videti, da niti najmanj ne misli na skok, udaril s peto odmevajoče po stropu in se spet in spet zavrtel, nato v zraku prevrnil kozolec najprej naprej in potlej nazaj in se nato vsakokrat ujel na noge vzravnal kot sveča. Potem ni hotel več. Harmonika je zahreščala še nekaj udarov v hitrem tempu, se utrujala v vedno nižjih zvokih, ki so postajali slabši in slabši, dokler niso zamrli v zavlečenem basu. Gruča se je razpršila in dosedanjo tišino je nadomestilo živahno razgovarjanje, iz katerega je čisto odjeknil glasen klic in krič. Matic je stal naslonjen na steno; tedaj sta pristopila k njemu Amerikanka s svojim tolmačem in mu dala vsak pet dolarjev. Spet je nastopila tišina.

Amerikanka sta nekaj trenutkov govorila s tolmačem, nakar je ta vprašal, če bi ju bil Matic pripravljen spremljati kot služabnik; dobil da bo, kolikor zahteva. »Kam?« je vprašal Matic. Ljudje so se na vso moč rinili zraven. »Ven v svet,« se je glasil odgovor. »Pa kdaj?« je vprašal Matic, se z žarečimi

očmi ozrl okrog sebe, zadél Milavčevo Milko in ni trenil z očesom od nje. — »Čez dober teden, ko se vrneva,« je odgovoril oni. »Do tedaj se bom že lahko pripravil,« je menil Matic, ko je tehtal svoja dva cekina. Z ramo se je dotikal roke poleg stoječega moškega in tako drhtel, da ga je ta hotel posaditi na klop.

»Saj ni nič čudnega,« je menil Matic in napravil nekaj se opotekajočih se korakov, nato pa nekaj krepkih, se potem obrnil in prosil za polko.

Vsa dekleta so se postavila v ospredje. On pa se je počasi in dolgo oziral in nato odločno stopil k dekletu v črni obleki; bila je Milavčeva Milka. Ponudil ji je roko in ona mu je stegnila obe; tedaj se je zasmejal in se odmaknil, vzel deklico poleg nje in razposajeno zaplesal z njo v sredo. Milkin vrat in obraz sta bila, kot bi jih polil s krvjo. Tik ob njej je stal slok moški z umirjenimi potezami; pograbil je deklico za roko in plesal z njo tik za Maticem. Ta je to opazil in se med plesom morda samo iz nepazljivosti tako zaletel vanju, da sta se fant in Milka zvalila po tleh. Vse je izbruhnulo v oglušujoč smeh. Milka je vstala, se umaknila v kraj in bridko zajokala.

Človek s pohlevnim obrazom se je pobral bolj počasi, nato pa šel naravnost proti Maticu, ki je še zmeraj plesal, in dejal: »Počakaj malo!« Matic ni slišal; ko pa ga je fant pograbil za ramo, se je strgal in ga pogledal. »Ne poznam te,« je dejal Matic s posmeškom. — »Vem, da ne, a zato me boš spoznal zdaj,« je odvrnil moški s pohlevnim obrazom in s pestjo udaril Matica ravno po očesu. Matic, ki na to ni bil pripravljen, je scela padel kot klada proti ostremu robu klopi pri peči in se hotel takoj spet dvigniti, a ni mogel; zlomil si je hrbtenico.

V Zavrhu je bila nastala sprememba. Stara mati je v poslednjem času bolehal in od tedaj si je še bolj belila glavo z mislijo, kako bi spravila skupaj potrebni denar, s katerim bi poravnala zadnje, na posestvu počiva-joče dolgove. »Potem bosta imela ti in mali, kar bosta rabila. Če boš pa spustil v hišo koga, ki bo zapravljal, se bom še v grobu

AKRIS

GLASILO SLOVENSKIH FANTOV - 1938 - Št. 3

Obljuba

(Slovenski fantje svojim materam za Materinski dan).

O draga mati! Prva si nas učila vérovati v Boga, prva si nam govorila o krasnem delu Njegovih rok, ko je že s samim migom poklical iz nič v bivanje naše duše in ves snovni svet, milijone in milijone sonc in planetov. Povedala si nam, da je Bog naš Stvarnik. Za Tvoj god Ti obljubljam o, da bomo zmerom in povsod izpovedovali to vero, ki si jo nas Ti učila. Obljubljam o Ti, da bo zmerom naše načelo, začetek in konec vsega našega početja misel na Boga. Obljubljam o Ti, da nam bo Bog skozi vse življenje temelj vsega našega zasebnega delovanja in tudi vsega našega delovanja v javnosti.

Dobra mati! Prve besede si nas učila izgovarjati Ti. In te prve besede so bile vse izgovorjene v našem milem slovenskem jeziku, ki si ga prav Ti, naša dobra mati, ohranila v svojih kmečkih in delavskih domovih tako lepega, čistega in nespачenega. Zato Ti za god obljubljam o, da nam bo Tvoja domača slovenska beseda zmerom sveta, da se je ne bomo nikdar in pred nikomer sramovali, da jo bomo zmerom gojili in ljubili in to ljubezen do naše slovenske besede vcepili tudi bodočemu rodu.

Predraga mati! Marijo, sebe in naše sestre si nas prva učila ljubiti, ceniti in spoštovati. Obljubljam o Ti za Tvoj praznik, da nam bo Devica Marija zmerom prva za Bogom, da bomo zmerom spoštovali Tebe in tudi spomin náte še tedaj, ko boš že pri Bogu. Posebej pa Ti še obljubljam o, da bomo v vsakem slovenskem dekletu zmerom gledali tudi Tebe, da bomo vsako naše dekle spoštovali kot sestro in ne bomo nobeni od njih uničili življenjske sreče s svojo vihravostjo, strastnostjo ali nepremišljenostjo.

Predobra mati! Kolikokrat si nam dala kos kruha, da smo ga nesli revežu pred vrata, in si nas tako že kot majhne dečke začela učiti ljubezni do bližnjega, zlasti do ponižanih in razžaljenih, ubogih in trpečih bratov. Zato Ti danes obljubljam o, da bomo v vsem življenju skušali biti socialno čuteči, da bomo zmerom priskočili bližnjemu na pomoč, kadarkoli nas bo potreboval, da mu pomagamo z lepo dobro besedo, pa še bolj z dobrim delom telesnega in duševnega usmiljenja. Še posebej Ti obljubljam o, da se bomo zmerom in povsod bojevali ne le za socialno ljubezen, marveč še bolj za socialno pravičnost, da bo tako ljudem dobro že na zemlji!

Fantje, na plan!

V dneh od 25. do 29. junija t. l. bodo v Ljubljani na Stadionu velike stvari, in sicer take stvari, kakršnih na Stadionu, v Ljubljani, v Sloveniji, v državi in še daleč, naokoli doslej ni bilo videti.

Kaj pa bo prav za prav tedaj v Ljubljani na Stadionu? Mladina, cvet slovenskega naroda, bo tedaj zbrana v veličastni, zgodovinski areni Stadiona, ki je imela čast sprejeti v svoje velikanske prostore že toliko sto — in sto tisoč najboljših mož, žena, fantov, deklet in mladine pri raznih veličastnih manifestacijah, za katere nas glede na majhno število slovenskega naroda upravičeno zavidajo veliki kulturni narodi sveta. Veličastni evharistični kongres v l. 1935, ki je bil v Ljubljani na Stadionu in o katerem je šel glas po vseh kulturnih deželah sveta, bo ostal večno v spominu vseh onih, ki so se ga tedaj osebno udeležili.

Marsikoga od Vas, fantje, mladina, tiste dni na evharističnem kongresu v Ljubljani, žal, ni bilo bodisi zaradi družinskih ali kakršnihkoli drugih zadržkov. Bili pa so tedaj pri vseh onih veličastnih dogodkih podnevi in ponoči navzočni Vaši dobri starši, sivolasi oče in mati, vsa onemogla, zrušena od trdega dela, skrbi in ljubezni do svojih otrok, za katere sta prišla tedaj prosit blagoslova, zdravja, sreče in blagostanja Onega, ki odloča o življenju in smrti slehernega bitja, nas vseh.

Za zdravje, srečo, krščansko kulturo, sladko materino besedo bomo nastopali, manifestirali, za vse ono torej, kar nas je učila in nas uči še vedno naša skromna in poštena slovenska mati. Pošteno fantovsko družbo, razvedrilo, igre, tekme, nastope itd. hočemo pokazati na Stadionu v dneh našega velikega fantovskega praznika od 25. do 29. junija t. l.

Sijaj vsem tem našim manifestacijam in nastopom pa bodo dali številni tuji gostje, ki znajo ceniti pošteno krščansko delo, družbo, resnično fantovsko veselje, zmožnosti naše fantovske organizacije, ki nas poznajo. Izredno bo to počaščenje, saj bodo imele vse prireditve, nastopi, tekme in manifestacije popolnoma mednarodni značaj, ker se bodo vseh teh udeleževali tudi telovadci iz drugih držav, zbrani tedaj v Ljubljani in na Stadionu

v takem številu kakor doslej še nikdar in nikjer. Zaradi tega bo šel glas tudi o našem fantovskem prazniku po vseh kulturnih deželah sveta, saj bomo imeli v svoji sredi bratske čehoslovaške Orle, prijatelje iz Poljske, Belgije, Francije, Avstrije, Švice, Nizozemske, Luksemburga in celo naše krvne brate iz daljne Amerike, ki so tudi že prijaviili svojo številno udeležbo.

V tujih državah, zlasti v Čehoslovaški in na Francoskem delajo za naše fantovske prireditve že velike priprave. Mnogo pišejo v svojih listih, brošurah in revijah o naši organizaciji, predvsem pa o lepoti naše ožje domovine Slovenije in države Jugoslavije. Francozi so prijaviili poseben vlak in se pripeljejo k nam skozi Italijo preko obmejne postaje Rakek. Čehi organizirajo dva posebna vlaka članov in članic čehoslovaškega Orla v slikovitih narodnih nošah in krojih. Močna zastopstva pošljejo tudi vse že naštetе države. Njihove krasne narodne noše, uniforme, zastave itd. bo vso našo prireditev še prav posebno povzdignilo. Jasno je, da pošljejo prijatelji iz tujih držav k nam svoje najboljše ljudi, organizacije pa zopet brez dvoma take, ki bodo svojo mladino častno zastopali.

In mi? Tudi mi se giblremo, fantje! Mnogo tečajev, revizij, okrožnic, sestankov, akademij, nastopov in na pomlad še tekme, vse to so priprave za one velike dni, ki jih bomo v nekaj mesecih doživeli. Naša sveta dolžnost in naloga je, da se na vse to temeljito pripravimo, da bomo častno zastopali našo fantovsko organizacijo pred našo, zlasti pa še mednarodno javnostjo naših častnih gostov iz drugih držav, ki nas bodo počastili s svojo navzočnostjo, pri tej priliki pa seveda s svojim strogo kritičnim očesom tudi natančno opazovali vsako naše gibanje.

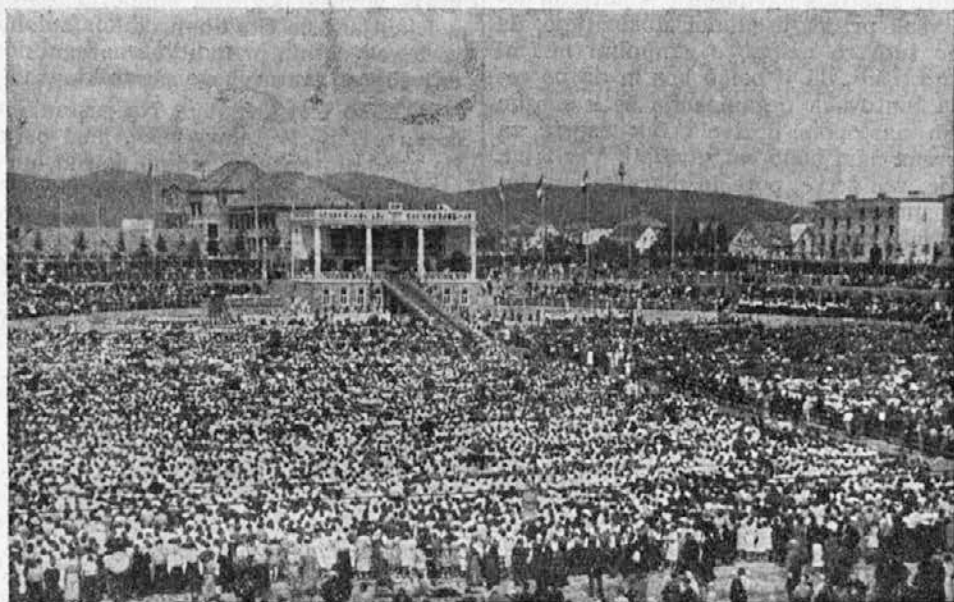
Vsak naš nastop v javnosti mora biti brezhiben! Ne le nastopajoči v areni, tudi vsi drugi, predvsem oni v krojih in z znaki se morajo tega v polni meri zavedati.

Telovadci! Vadite in »pilite« vse vaje do 100% popolnosti, kar velja še prav posebno za tekmovalce! Ravnajte se po navodilih telovadnih učiteljev in naših okrožnic. Zaradi olajšanja dela vodstvu posečajte napovedane tečaje in revizije

natančno v določenem času in polnoštevno! Sedaj je še čas, čas pa je zlato! Vsi se zavedajmo svojih dolžnosti do organizacije, kateri pripadamo! Pokažimo svetu, kaj zna naša mlada fantovska organizacija, čeravno je večina fantov iz vrst kmečke in delavske mladine, ki služi svoj skromni vsakdanji kruh v trudu in znoju, pa ima vendar še toliko volje in mladeniškega poleta, da žrtvuje mnogo uric hoda do prosvetnega doma, telovadnice in prostorov, kjer je žarišče najmanjše ednice naše organizacije, sedež fantovskega odseka.

Mislite, sklepajte, kako in kje boste skrbeli za svoje zdravje, ki je bogastvo družine, naroda in države — v prihodnjih

ste pridobili, da pomagajo pri nabavi krojev revnejšim s podporo, oziroma posojilom, da vprizorite v ta namen kako igro, telovadno akademijo, ali si na kakršenkoli drug način preskrbite potrebna denarna sredstva za nabavo krojev. Dalje, da omogočite vsemu članstvu tudi udeležbo v Ljubljani, na Stadionu, kjer mora biti zbrana fantovska organizacija v čim večjem številu. To naj bo vaša naloga, netelovadci! Napravite takoj natančen seznam, kdo in koliko fantov Vašega odseka in prijateljev organizacije pride tedaj v Ljubljano, da lahko število vseh udeležencev pravočasno še podvojite, saj nas loči od onih velikih dni, ko se bodo ponavljali nepozabni prizori iz Ljubljane, Celja,

Nepregledne množice na Stadionu ob priliki Evharističnega kongresa.

mesecih, pomladi, na soncu in zraku, najbolj primernem mestu za utrjevanje mišic itd. Pritegnite v organizacijo vse dobro misleče, poštene fante, da bo naša fantovska armada obsegala vso mladino, ves slovenski narod.

In vsi netelovadci, kaj pa naj bi bila Vaša naloga? Določite v tednu poleg rednega fantovskega sestanka še po en sestanek v tednu, na katerem si boste netelovadci natančno porazdelili vloge, kako nabaviti čim več krojev fantom, koga od onih imovitejših, ki s fantovsko organizacijo čutijo in njeno delo odobravajo, bo-

Ptuja itd. komaj dobre štiri mesece. Ne zamudite niti minute! Kontrolirajte delo drug drugega od sestanka do sestanka in uspeh ne bo izostal! Kroji, narodne noše, telovadci, članstvo v civilnih oblekah, kolesarji, konjeniki itd., vse bo zbrano tedaj v Ljubljani, manifestiralo, nastopalo, tekmovalo in se veselilo velikih dni, ki se ne ponavljajo vsako leto ter vtisnejo v spomin do konca življenja.

Priprave v Ljubljani so že dalj časa v teku. V ta namen je ustanovljeno mnogo odborov, vsak s svojim področjem; finančni, čigar naloga je zbirati denarne pri-

spevke za velikanske priprave, ki jih vodijo drugi odbori za to prireditve, ki imajo skrbeti za ureditev Stadiona, napravo raznih objektov, dekoracijo istih, pripravo stanovanj za članstvo kakor tudi za goste, ureditev prostorov za prehrano, garderobe — slačilnice za nastopajoče, propagando doma in na tujem, železniški promet, organizacijo zdravniške službe, rediteljskega zbora, raznih prevoznih sredstev itd. itd., da ne omenim velikanskih stroškov za številne tečaje, revizije in druge stroške, ki so s tem v zvezi.

Ni lahka naloga, fantje! Vsi se moramo boriti z žrtvami, ki so skoro v vsakem kraju drugačne. Dosedanje Vaše nesebično delo, prijave, skušnje, tečaji, uspeh revizij itd., zlasti pa navdušenje, s katerim delate vsak pri svoji edinici, dokazujejo, da bomo tudi to nalogo s skupnimi močmi častno rešili, da ji bomo kos in da bo celotna fantovska organizacija že s svojim prvim nastopom doživela tak uspeh, za katerega nam bodo vsi zavidali. Ves trud, fantje, vse žrtve, pota in marsikatera neprespana ura, darovana za čast in uspeh fantovske organizacije, domovine in države, nam bo bogato poplačana. Že samo priznanje, katerega so nam dali naši prijatelji, zastopniki tujih organizacij z milijonskim številom članstva s tem, da so prijavili svojo častno in številno udeležbo, kakor tudi sodelovanje na našem mogo-

čnem fantovskem prazniku, že samo to je za nas tako izredno počaščenje, da se moramo tega vsi, prav vsi brez izjeme v polni meri zavedati.

Da pa se bomo izkazali vredni tega počaščenja in ker nam tudi ni popolnoma vseeno, kakšen glas bo šel doma, pa tudi po kulturnem svetu o možnostih in o naši fantovski organizaciji sploh, bomo v tem kratkem času, ki nas še loči od večkega, fantovskega praznika, vse naše delo v vseh smereh priprav podvojili, da bo moč in uspeh prireditve tak, kakršnega smo si zamislili skupno v našem načrtu. Vsak in vsi skupaj mislimo zmerom in povsod v prvi vrsti le na to, kaj je še napraviti, da bo fantovski odsek vsakega kraja v vseh pogledih čimbolje zastopan v Ljubljani na Stadionu, kakor sploh pri vseh veličastnih prireditvah našega, doslej največjega fantovskega praznika.

Na delo torej, fantje! Na sestanke, tečaje, revizije, v telovadnice, med prijatelje, med slovensko mladino, narod, na delo! Za čast našo, čast Vašega kraja, za čast naše velike fantovske organizacije gre! Gre pa tudi za čast slovenskega naroda, čast naše ožje in lepe domovine Slovenije, pa tudi za čast naše velike in močne države Jugoslavije, katere zvesti sinovi smo.

Na delo in nasvidenje!

Jože Cukale:

Dal mi je . . .

*Dal mi je svojo sliko s seboj,
da je nosim v svoji duši,
o še več, dal mi je samega sebe,
da sem ves pripravljen na boj,
kadar zamaje se svet in se zruši
v svojih razmajanih temeljih —
mene pokopal ne bo pod seboj!*

*Prišel je vame in zdaj gorim,
sredi ledenih plazov mi ni mraz,
sredi hrumenja sem brez strahu
in kakor borilec veselja žarim
in čakam na straži zvesti čuvaj,
kaj mi pove, ko pride čas,
kakšno bo geslo in znamenje . . .*

Jože Cukale:

Moj svet

*Moj svet je razmaknil svoje meje,
nič več ni kos zemlje in košček neba,
preplul je že davno barjanske gore,
z njih gledam domovju v duhu in srce.*

*O svet, kako si širok in globok,
kako so blesteče tvoje poti,
ko vanje snopovje luči prši,
kot bi razmetal jih silni Bog.*

*Za mene odslej več žalosti ni,
vtonile so zadnje skrbi in tesni,
kar vi imenujete žalost in bol,
še mene zadeva, a več ne boli . . .*

Za praznik sv. Jožefa

Kot fanta sv. Jožefa navadno ne gledamo: večinoma mislimo nanj kot na moža in poglavarja sv. Družine: podobe ga nam pogostokrat predstavljajo celo prestarega. Bil pa je tudi sv. Jožef nekoč mlad in, ker se človek navadno ne spremeni kar čez noč, si moramo misliti, da je imel sv. Jožef že v svoji mladeniški dobi lastnosti, ki so ga odlikovale kot moža; v mlademu je te lastnosti uporabljala živahnost in brezskrbnost, v možu umerjenost in skrb za sv. Družino.

Ob času, ko je bilo Rimljanom telesno delo nekaj, česar si svobodni človek še dovoliti ni smel, je sv. Družina z Jožefom s svojim delom dala čast vsakemu resnemu delu. Ko je sv. Jožef še v mladeniški breskrbnosti opravljal svoje poklicno ročno delo, si pač ni mogel misliti, da ga bo Bog določil za visoko službo Jezusovega rednika, ni mogel niti slutiti, da se s svojim delom pripravlja na to, da bo nekoč dober poglavar sv. Družine. Na kaj se s fantovskimi leti pripravljáš Ti? Načrte imaš; delaš za to, da jih uresničiš. Toda življenje ti bo naložilo še naloge, na katere ne misliš. Dobro se pripravljáš na življenske naloge, ako se pripravljáš nanje z delom; s tem, da delaš, se razvijajo tvoje duševne in telesne sile, ki bi ti žalostno odmirale, ako bi jih z delom ne uporabljal. Ob delu raste v tebi veselje do življenja, ki bi ne imela pomena, ako bi ne bilo izpolnjeno z delom.

Vrednost dela dviga molitev. Kot sinovi božji, kot člani sv. Družine delamo, ako z delom združujemo misel na Boga. Delo, ki ga opravimo v zvezi z Bogom, ne more biti izgubljeno. Tudi delo, ki se nam je

ponesrečilo, ne zasluži kletve. Pred Bogom ima svojo vrednost vsako resno s pravim namenom opravljeno delo. Življenje nas seveda neprestanu uči. Napredovati je treba tudi pri delu, izrabiti je treba iskušnjo, čeprav je večkrat bridka, včasih je treba prekiniti z delom in drugače začeti. Ako se v Betlehemu s sv. Družino ni dalo živeti, je sv. Jožef poskusil v Egiptu; ko so bile razmere v domovini ugodnejše, se je vrnil v Nazaret. Vse Jožefovo delo je bilo resno, združeno z Bogom: po takem delu je prišel sv. Jožef do svojega končnega namena. Delo, ki je združeno s službo božjo, bo tudi Tebe tako izoblikovalo v fanta, ki ve, čemu živi, in ki bo to, za kar živi, tudi dosegel.

Marijin varuh je bil sv. Jožef. Vsak fant pa je poklican, da je po vsem svojem nastopu varuh dekliške poštenosti. Odnosaji med fantovskim in dekliškim življenjem so nekaj tako rahlega in občutljivega, da zahtevajo zase posebno skrbno varstvo. O dolžnostih, ki jih ima fant do dekliškega življenja, ima lepe misli Jakličeva knjiga »Svetla pot«. Sv. Jožef je spoštoval Marijo kot Mater božjo, pravi fant spoštuje vsako dekle kot sestro Mater božje, kot človeka z dušo, kot otroka božjega, kot ljubljeno njenih staršev, katerim je otrokova sreča najvišja dobrina. Primerni resen in spoštljiv fantov nastop spominja dekle njene časti in ji je močna opora. Kjer se je treba odtegniti, tam se bo fant tudi odtegnil, ne iz mržnje ali užaljenosti, ampak iz spoljne ljubezni, ki se boji pahniti koga v nesrečo.

Delo, molitev, varstvo dekliške poštenosti — to so lepe dolžnosti, katerih spominja fanta praznik sv. Jožefa.

Stebrišče ob vhodu v Stadlon
v Ljubljani

Nekaj o fantovski izobrazbi

Izobraziti se — se pravi: razviti vse svoje sposobnosti in izoblikovati iz sebe vse, kar morem najboljšega postati. Vse, kar je v meni lepega, dobrega, plemenitega spraviti do pravega izraza in do prave veljave, to se pravi izobraziti se. Izobrazbe ne daje le šola, tudi družina, društvo, cerkev, delavnica, knjiga, list, prijateljstvo izobražuje. Šola je poleg družine in cerkve najvažnejša in najnavadnejša pomočnica pri izobraževanju, ki mi nudi kar največ prilike, da se izobrazim. To priliko pa lahko uporabim ali pa zamudim, ter se izobrazim ali pa tudi ne. Lahko sem šel skozi vsemogoče šole, napravil vsemogoče izpite in si pridobil celo kopico diplom, naslovov in pravic, lahko sem profesor, doktor, zdravnik, advokat, uradnik ali karkoli, samo za radi tega še ni povsem nujno, da sem v resnici tudi izobražen. Če kot profesor zmerjam svoje učence in preklinjam v šoli, če kot zdravnik nimam čutečega srca za bolečine in reve svojega bližnjega, če kot advokat zasmehujem šege in običaje preprostih ljudi, če kot uradnik rad nahrulim vsako preprosto ženo, medtem ko se do tal klanjam vsaki namišljeni veličini, potem sem pač do neke mere izžolan, nimam pa še pravice, da se nazivam izobraženec. To sem le, če sem kar najbolj dober in plemenit, bistroviden in globokočuteč človek, vnet za vse, kar je lepo, dobro, plemenito, sveto.

To je prvo, kar sem Vam hotel povedati v Vašem listu, namreč pobiti predsodek, da bi bil izobražen samo tisti, ki je mogel iti skozi dolgo vrsto šol. Na ves glas je treba povedati, da se izobrazijo lahko vsakdo, kdor ima nekaj prirodne bistrine in pa dobre volje ter zna uporabiti vsako priliko, ki se mu nudi. Pomni pa, da

»stvarnica vse ti ponudi,
le jemati od nje ne zamudi;
sreča te išče,
um ti je dan,
našel jo boš,
ak' nisi zaspan!« (V. Vodnik)

Fantje smo nosilci bodočega življenja, dediči svojih očetov, dedov in pradedov. Sadove njihovega truda uživamo, njihovo delo moramo nadaljevati. Slovenski fantje smo sinovi po številu majhnega naroda, ki je dolga stoletja služil mogočnim tujim

gospodarjem, obdeloval zanje njihova kulturna polja. Slovensko ljudstvo je služilo tujcem, ki so mu odtegnili mnogo sil, vendar pa je iz zvestobe in ljubezni in dela naših voditeljev, kakor Trubarja, Hrena, Vodnika, Prešerna, Slomška, Levstika, Cankarja, Kreka in Jegliča in nešteti drugih zrastle posebna slovenska kultura do višine in širine, da smo lahko ponosni nanjo. Pred še ne štiri sto leti je izšla prva slovenska knjiga, pred sto in štiridesetimi leti prvi slovenski časnik, pred šest in osemdesetimi leti se je porodila Družba sv. Mohorja — danes pa prihaja slovenski časnik skoraj v vsako našo hišo, slovenske knjige beró skoraj v vsakem našem domu. Pred dobrimi štiridesetimi leti je začel svojo delo Evangelist Krek, danes je posojilnica, prosvetno društvo ali kaka druga organizacija skoraj v vsaki naši župniji. S ponosom lahko zremo na sadove dela, truda in znoja svojih prednikov.

Toda — S ponosom slavimo svoje prednike, a sami jih bodimo vredni, bodimo jim vsaj enaki, če le mogoče, jih še prekosimo! Fantje slovenski, mi smo sinovi po številu majhnega naroda, živimo pa v velikem času, pred nami čaka rešitve množica velikih vprašanj, ki terjajo velikih moči. Vsak izmed nas mora prijeti za dva, za tri ali še več. Prirodne darovitosti nam ne manjka. Saj smo potomci svojih delov, ki so tudi živeli v prav težkih prilikah, pa so vendar toliko dobrega storili. Samo prirodna darovitost pa ne zadostuje. Izoblikujmo si jo, opajmo se z »unio svitlim mečem«, izobrazimo se! To smo dolžni storiti, če hočemo biti vredni sinovi svojih očetov. »Za uk si prebrisane glave«, toda učiti se moraš, če hočeš kaj doseči! Srčno milino si podedoval po naših materah, toda do izraza jo spravi, v delo za celoto jo prelij!

Fantje! Na naših sestankih se zbiramo, da se kar najbolj izobrazimo, da napravimo iz sebe vse, kar največ moremo, da bomo mogli za dva in za tri prijeti, kjerkoli bo treba. Sestajali se bomo, da si bomo bistrili um in blažili srce, da bomo razumeli čas in svoje naloge, da si bomo krepili telo in urili mišice, da si bomo utrjevali pogum in jekleno voljo — da bomo mogli storiti kar največ za ljudstvo, iz katerega smo izšli, katerega sinovi smo!

Vse polno je vprašanj okrog nas, ki nas na ves glas kličejo. Vsekakor se bomo morali seznaniti z zgodovino naše narodne rasti, z delom naših prednikov, ko so jih vodili Slomšek, Krek, Jeglič in drugi veliki možje. Ob pregledu njihovega dela naj splahni ves naš strah pred znojem, vznikne naj gorka ljubezen do truda in žrtev za skupni blagor našega ljudstva. Seznaniti se bomo morali s sedanjimi prilikami, s kulturnimi, političnimi, socialnimi in gospodarskimi vprašanji naše dobe, ogledati si vse napake in bolezni, pa iskati zdravnikov in zdravil. Pogledati bomo morali v naše domove, med naše družine, zaceniti tisočero drobno delo naših mater in sester, spomniti se bomo morali molka na steni in starinskih slik pod stropom, prisluhniti izročilom, šegam in običajem svojega doma ter prodreti do njihovega jedra.

Slišali bi radi, v kakem razmerju je človek do dela, do orodja in do stroja, do izdelka in do denarja, do sodelovalca in

in do gospodarja. Verstvo, znanstvo, umetnost, politika, šport, gospodarstvo in socialno vprašanje nam nudi množice vprašanj, ki bi jim morali pogledati iz oči pa se pomeniti o njih, ker nas še tako dan na dan mučijo, pa jim sami ne moremo do dna. Združeni v fantovskih odsekih in pod modrim vodstvom jih bomo pač laže zmagali. In kako radi bi zvedeli, kaj počno fantje drugod po svetu, kako se družijo, kako rešujejo taka in podobna vprašanja!

Dragi fantje! Otem in še o marsičem se pomenimo na naših sestankih, razgovor o tem in še marsičem nujno spada v našo lastno izobrazbeno prizadevanje. Izobraziti pa se moramo, da bomo več veljali in več zmogli, kajti malo nas je, živimo pa v velikem času velikih nalog, ko mora vsak izmed nas delati za dva in za tri... Zato pa delajmo po naši himni:

V trudu in znoju, polnem radosti
domu gradimo slavo in čast!

S. P.

Nočna pesem

(Ks. Mešku).

Mirna noč na zemljo lega,
lahno brenka na srebrne strune
in na Tvoje tiho okno trka...

K Tebi sede ob kaminu
in Ti pravi bajne čare bele,
kliče, vabi iz davnine
Ti mladostnih dni spomine.

Divni v sanjah so večeri tihi,
topli, polni hrepenenja.

O, da bi tako srebrno strune pele,
ko prihaja noč iz mračnih,
tujih in bolečnih krajev!

O marksizmu

(Konec.)

In naše mnenje?

Najprej se vprašujemo, ali se v resnici kapital tako koncentrira, da bo kmalu res zbran v rokah nekaterih in da bodo ostali na drugi strani vsi, ki ne bodo imeli ničesar?

Prav gotovo je, da obstoji delna koncentracija (zbiranje) kapitala v rokah nekaterih posameznikov. To poudarjajo tudi papeži v svojih okrožnicah. To dejstvo tudi sami vsak dan opazamo, toda ali je ta koncentracija res tako splošna, kakor to Marks trdi, je drugo vprašanje. Zdi se nam, da ni tako in da so Marksove trditve zgrešene. Dejstvo je n. pr., da se koncentracija, ki bi naj bila tako usodna za »kapitalistični razred«, v poljedelstvu zelo malo opaza. Socialist Bernstein celo trdi, da se poljedelstvo razvija prav v nasprotno smer. Resnica je, da postajajo velika poljedelska podjetja vedno redkejša in da se veleposestva dele v manjša.

Marksova trditev, da bo ona zadnja razlastitev v zgodovini, ki jo napoveduje, mnogo lažja, kakor so bile dosedanje, se je izkazala za zgrešeno, kajti razlastiti bi bilo treba vkljub tem veliko število, t. j. množico meščanskih slojev. In kdo naj to razlastitev izvede? Ali zopet peščica kapitalistov v veliki večini Židov, kakor se je to zgodilo n. pr. v Sovjetski Rusiji?

Tudi tukaj sta se Marks in njegov »spiritus agens« (vodnik) Engels zmotila. Marksisti danes trde drugače. Pravijo namreč, da želijo socializirati (posplošiti) sredstva proizvodnje velikih industrijskih podjetij. Resnično je pa to le zelo slaba taktika, ki naj reši položaj.

Kaj je torej s teorijo propada? Dejstvo je, da »kapitalisti« ne bodo obdržali svojih položajev — toda vse se pa tudi prav gotovo ne bo tako izvršilo, kakor sta prekovala Marks in Engels. V Rusiji, kjer se je ta razlastitev izvedla, ne najdemo nobenega duha o prerokovanem toku zgodovine, temveč se je zgodilo, da so mesto carja in carjevih zagospodovali drugi, kar opazamo prav v zadnjih dneh, ko ob tako imenovanih procesih proti »trockistom« pride marsikaj na dan.

Marks je svojo teorijo postavil na znanstvena tla. Storil je to s pomočjo tako imenovanega historičnega (zgodovinske-

ga) materializma, ki je zasnovan na osnovi dialektične metode, ki ji je oče Nemec Hegel. Poglejmo nekoliko Heglov nauk, da nam bo marksistični historični materializem bolj razumljiv in jasen.

Stari filozofi so trdili, da obstoji skupen idej in načel, ki na nje ne vplivajo nobeni faktorji, da so torej neodvisne od kraja in časa — so torej večne.

Po Heglovi filozofiji se pa splošna ideja razvija nekako takole: ideja sama je teza in ta ideja (torej teza) vsebuje v sebi neko drugo idejo, ki je antiteza, ki tezo zanika. Toda tudi ta druga ideja — antiteza je zanikana po neki drugi ideji (negaciji negacije) — po ideji, ki spaja prvo in drugo idejo — in ta ideja se imenuje sinteza. To je evolucijski (razvojni) nauk.

Ta nauk je privzel Marks, a zanikal je Heglov nauk, da je ideja nosilec materialnega napredka. Mesto tega nauka je privzel Marks nauk drugega nemškega filozofa Feuerbacha, ki trdi, da snov ustvarja idejo. Kakršna je torej materija, takšna je ideja. Ta združek, ki prestopa gospodarsko področje, se imenuje: historični materializem.

Po tej teoriji je gibalna sila vseh družabnih odnosov, pa tudi moralnih, filozofskih, pravnih, političnih, verskih in drugih materija (snov). Torej ideje in volja posameznikov ne morejo vplivati, ker so merodajni odnosi le oni, ki pospešujejo gospodarsko zgradbo družbe.

Na podlagi takšnega pojmovanja sta Marks in Engels dokazovala, kako se bo razvilo gospodarstvo. Po njunih dokazovanjih smo pred končno ustvaritvijo sinteze gospodarskih odnosov. Navedem naj njuno dokazovanje:

Za Marksa in Engelsa je teza kolektivno (skupno) delo in kolektivna lastnina. Marks trdi, da je človeštvo v začetku delalo, živelo in se množilo skupno, kar je po načelih historičnega materializma zgradilo in ustvarilo kolektivno lastnino.

Antiteza je po Marksovih teorijah in dokazih individualno (osebno) delo in individualna lastnina (privatna lastnina). Torej negacija teze. In antiteza naj bo dograjeno kolektivno (skupno) delo in dograjena kolektivna lastnina. —

Cela vrsta socialistov od Engelsa sém se je trudila, da bi tej Marksovi konstrukciji, historičnemu materializmu dodejali nekaj bolj jasnega, pa se jim ni posrečilo. Historični materializem je zato tako nejasen, ker Marks in Engels nista gradila svoje materialistične teorije na podlagi temeljitega študija zgodovine in zgodovinskih dejstev. Zgradila sta svoj gospodarski materializem, ki sta ga potem hotela nategniti na kopito zgodovine ali bolje — zgodovino sta želela vkleniti v svojo teorijo gospodarskega materializma.

Videli smo, da marksizem ni mogel vzdržati kritike, kajti njegov oče Marks in »duhovni voditelj« Marksov Engels nista gradila na temelju proučevanja, nista opazovala življenja, da bi potem na teh izkustvih gradila.

Marksizem v svojem bistvu ni nič drugega, kakor splošna kritika in obča negacija. Marksizem ni, kar obstoji, vreden drugega, kakor da propade. Nič objektivnega ni v marksizmu, ki se je s tem obsodil na propad. Resnica je, da ima še nekaj pripadnikov, ki pregrevajo stare fraze in teorije, a pri tem nočejo pomisliti na Rusijo, kjer je Marksov nauk doživel dejanski poraz, ker se je izkazal za življenje nezmožnega.

Literatura:

- Karl Marks: »Kapital«.
Dr. B. Perović: »Marksizam«. Zagreb 1935.
Dr. J. Ev. Krek: »Socializem«.
»Quadragesimo anno«. Izdala »Leonova družba« v Ljubljani.
Dr. Stj. Zimmermann: »Filozofija i religija«. I. del.

Lokar Franc

V predpusu

SEMENJ.

Lisasta proga volov se je vlekla v vrsti. Šumelo je kakor v panju. Rezki klici so se tu pa tam zarežali v zrak, ki je bil napolnjen s težkim potom živalskih teles. Sonce je grmadilo po rejenih hrbitih žgočo vročino, ki je poizela po gladkih trebuih in kepastih stegnih k tlom ter se mešala s prahom. Kmetje so stali pred svojimi rogatci in se zvedavo ozirali po mesarjih, ki so nekam sumljivo skoparili s toplimi pogledi po živini. Kmetje so bili jezni, a živina je le mukala za njimi.

Dolge so bile vrste. Od vseh vetrov so jo kmetje pritirali skupaj. Tudi Plankarjev Nace je privlekel svoje vole za verige. Kar tam pri kraju blizu ceste jih je postavil na ogled. Sivčka je še pogladil po lepo napeti lakotnici, ga potrepil po vratu in se oziral po drugi živini, zraven pa pošvrkoval s pojočo šibico po hlačah. Lepo je bil rejen ta par volov, ki mu je delal družbo. Rejena plečeta so se jima mastila v soncu in s slinastimi jeziki sta opletala za Nacetovo kamizolo, da bi ji preizkusila dišeči okus. Nace jima je kazal hrbet. Le kadar ga je z gobcem potegnil nazaj, je zamahnil jezo z roko po smrkavem smrčku, nato pa željno upiral pogled proti stojnicam, ki so se v krivi črti ob cesti kopale v soncu.

Takrat je bil predpust in Nace se je oziral za svojo golobico. Oče mu je rekel, da ne more več; zato naj si poišče novega delavca. Nace je bil vesel očetovih besed, a hkrati se mu je druga skrb šopirila v srcu. Nešteto krat je že s krepkimi rokami brodil po kuštravih laseh in se praskal za ušesi, kaj bo, če ga ne bo marala ona, katere je bilo polno srce. Vsem svetnikom se je že priporočil, da bi na kom drugem ne obvisela. Ona, le ona, Šimanova Metka, mora priti v našo hišo, si je zmeraj zatrjeval. Večkrat se je že menil z njo, a notranjosti srca se ji ni upal izdati. Bal se je, da ga bo zavrnila, če bi ji resno omenil. Zato je rajši molčal o tem. Pogum mu je pa le vlivala tiha zavest, da ona zmeraj povprašuje po njem. Ravno teden dni bo tega, kar mu je Vrničeva Julka, ki tudi škili za njim, pripovedovala, kako jo je Metka spraševala, kje je Plankarjev Nace in kaj dela. Koš je namreč pletel, zato ga ni bilo nekaj dni na spregled. Morda pa le misli name, se je tolažil. Morda jo pa le izpulim...

Pokonci je stal pri volih in iskal nekoga. Obračal se je sem, obračal tja, se oziral na desno, oziral na levo. Ničesar. »...Še petsto po vrhu...«, je kričal tam zadaj v gruči mešetar. Tolkli so z rokami in se s kletvami pogajali za ceno. Nacetu je vse to brnelo po ušesih, a zanimalo ga ni. Le čakal je,

kdaž bo Metko ugledal. Vse hkrati je hotel oplesti z očmi. Aha, zdaj jo je zapazil! Okrog stojnice se suče, nekaj kupuje in se stiska k rjavkastemu platnu, ki se razkošno beli v sončni toplini. Ah, ta dekle, o kateri je že toliko noči presanjal. O, ko bi vedela za njegovo žgočo ljubezen!

Zdajci ga je vol potegnil z jezikom za hlače, a Nace se je komaj zmenil za to. Se marljiveje je buljil v Metko. Kako krepka je, lepa, zdrava, kakor bi jo kovači skovali; oči pa krotke in vabeče, kakor jih ima miška, kadar plašno iz moke pogleda; nato njeni kolači kostanjevih las, gladko čelo z drobnimi črto v sredi in žametno lice. Nacetu se je zdelo, da angel hodi mimo stojnic. In oči vseh so letele vanjo.

Kar ga je trebušast mesar stresel za ramo: »Hej, koliko jih štemaš? Lepa sta, priznam. No, po čim bodo? ...«

Da bi ga kokla! Nace ga je s sršečim pogledom ošvrknil. Pa prav zdajle pride. Ni mogel prej ali pozneje? Ne, čeprav ne proda, pusti naj ga zdaj, ko je drugje zaposlen!

Nalašč je visoko ceno navil, da se je mesar samo zasmehljivo namrdnil in šel.

Zdaj je Nace spet spustil koprneči pogled proti Metki. Kakor riba v mreži se je zibala v migljajoči vročini. Blagor človeku, ki bo smel utrgati ta sad, si je mislil Nace. Oh, ko bi bil vendar jaz tisti ...

Od nekod je zažvižgal bič po voleh, grda beseda mu je prirohnela v kosmata ušesa. Nekdo je snel voli z dolge verige, ki se je kopala v sončni vročini. Še vedno je pel bič, skelele so rane, mukale živali, bléjala teleta in vseprek je vpilo in kričalo.

Nace ni videl ničesar, le Metka mu je razsajala po glavi, ga grizla v prsih in se mu vsesavala v srce. Ljudje so švigali na levo, drugi spet na desno, zasopljeni, razžarjeni, mladi in priletni; tudi starih ni manjkalo. In tam se je smehljaj ženski obraz in zaslanjano nosil lepo glavico. Nace jo je gledal in požiral z očmi. Videl jo je, kako mu je prihajala naproti, lahko ko listič v vetru, vabljivo ko nagelj v oknu. Naravnost proti njemu je zavila.

»Ti, ... po čim so? ...« ga je zmotil v tem brkati mešetar.

Nace je nalašč preslišal.

»Lej ga no, si gluhi? ... Hej, koliko bodo? mu je kričal mešetar in že silil vanj.

Metka je bila že tako blizu, da je morala slišati mešetarja, ki se ni dal odgnati. Že zaradi nje, da bi imel vsaj nekaj opravlja, je povedal ceno. Mešetar je odhitel.

Tedaj se je Metka docela približala Nacetu. Kakor bi gledal zlato ribo v tolmunu ali stal pred čarobno vilo, ki se sonči na ogretem skalovju, tako se je zdelo Nacetu.

Obstala je pred njim in mu voščila srečo pri prodaji. Kar tajal se je od njenega zvočnega glasu, ki mu je božal ušesa. Kakor uklet je bil od silovite volje, ki so jo izžarevale njene oči. V trenutku pa se je znašel in zbral. Dvignil je glavo, upokončil vrat, čez obraz pa mu je zaplala fantovska kri. Pravi junak je stal pred njo. Celo Metka se je nekoliko vznemirila. Ta Plankarjev Nace, s katerim je že tolikokrat občevala in se šalila, bistrih oči in močnih mišic, ta krepki fant je slab pred njo in jo gleda z vročim hrepenenjem mlade duše. Oči so zrle v oči in pile sijaj nemirnih obrazov. Njegov mehki pogled in gladki modri lasje, ki so mu silili izpod klobuka na preprosto obličje, so vzbujali njeno zaupanje. Ko je stopil tik nje, je začutila, kako jo je motril in s svojimi fantovskimi očmi privezaval nase. Njegov mli pogled, ki se je pozibaval na zlatih žarkih opoldanskega sonca, jo je v živo zadel, ji prodiral v srce in pribijal k tlom. Srce se je razvezalo, napravila se je odprtinica na vrhu, v začetku majhna, nato večja in večja; kar nenadoma pa je zvedavo prikukal rdeč jezik, ki je zažarel v plamen srečnemu Nacetu. Tudi Nace je doživljal z njo skoro otroške radosti in opojno blaženost, ki je nasičevala zrak. Duh po živilih in po tobaku mu je izginil v prekrasnem razvajanem soncu. Kaj hočemo? Nekateri ljudje imajo res srečo v življenju. Če jim iz ene kletke uide, jo pa v drugo vjamejo.

V sredo tega opojnega ozračja pa je planil oni mešetar, ki se je prej izgubil med gnečo in vlekkel za rokav okrogločnega mesarja.

»He, kar udarili bomo. Taka roba, da kaša poka. Kaj bi cincali! No, po čim bodo? Pametno reci! Slišiš? ...« je po mačje mežikal mešetar.

Nace je moško začel sklepati kupčijo. Vesel je bil Metke, vesel mesarja. Najrajši bi bil zakričal, zavpil: »Ti moraš kupiti, da bom nato sam šel z njo domov.« Stiskal je roko, tolkel, celo kletvica mu je ušla, vztrajal pri ceni in nestrpen priganjal. Vedel je, da zdaj mora prodati, a pod ceno ni hotel privoliti. Metka pa je stala ob strani, mu prigovarjala in se smejala; vmes pa se ozirala po živini.

»Ne morem, ne morem!« ... se je otepal Nace.

»Udari mi v roko!« je silil še zmeraj vanj mešetar. Prišepetoval mu je na uho, ga gra-

bil za suknjič, vlekel za rokav, a Nace je vztrajal do zadnjega.

Mesar pa je otipaval rejene vole. Všeč so mu bili. Še par takih, pa bo imel dovolj za ves teden.

Nace je vedel, da mesar ne bo pustil; zato je vztrajal. Sreča v ljubezni, sreča v kupčiji. Tudi tu se je Nacetu sreča smejala.

»Dobro si jih prodal,« se mu je smejala Metka, ko je Nace spravljaval denar. Oba sta bila vesela in se topila v sladkih pogledih.

Zdajci je zazvonilo poldne. Najprej se je oglašil veliki zvon kot gospodar, za njim so zagostoleli manjši. Nace se je odkril in vsak zase sta z Metko molila.

Okrog je šumelo, besede so frčale in se podile po zraku. Grozno je bilo teh glasov, ki so se vrtinčili v speve in se izgubljali v soncu.

Še isti predpust je v vasi neko popoldne zahreščala harmonika. Pri Plankarjevih je bila ohcet...

Metka in Nace — nevesta in ženin...

Joža Herfort:

Srečanja*

Štiri dekleta sem srečaval — sedaj se jih samo še spominjam.

Prva je bila mlada in vesela roža v rosnem jutru. Kamor se je ozrla, je vzkliklo cvetje, in če se je zasmejala, so zapeli ptički. S prožnimi koraki je šla z menoj v gozd in ob njeni pesmi so se prebujala drevesa in se ljubile živalce.

Potem me je prišla za roko in me odvedla v goro. Samo dahnila je v jutro in že je zapel divji petelin. Zasmejala se je v temne lesove in zvonko se je oglašila kukavica.

Na večer pa je postala tiha: zlati kodri, polni rož, so ji neslišno padali na prebelo téme in ob njeni rahli večerni popevki, vzdihu juga podobni, je zapel slavec.

Ko se je češnjevo cvetje osulo po nižavah, me je znova popeljala v gore, kjer je sva toval krivorepi ruševac. Ob njegovi ognjeni pesmi je še postala, potem mi je podala roko v slovo. Tiho, neopazno je odšla in izgubila v belih gorskih meglah.

Pomlad...

Na sveži gozdni jasi, polni ivanščic, sem srečal drugo deklico. Rožnih in polnih lic, pšenično zlatih las in modrih oči je bila. V naročju je imela šop zrelih klasov. Živahno se mi je nasmejala — sama vedrost in zdravje sta je bili.

V poletnih večerih je hodila z menoj ob gozdnih jasah, kjer sva gledala, kako je srna ljubkovala mladička. Potem sva hodila preko zrelih polj med zlatimi valovi žit.

*) Iz uvoda k zbirki novel, ki jih bo avtor v v kratkem izdal, na kar bralce že zdaj opozarjamo.

Tam je žarel mak in plavice so upirale v nebo svoje sinje oči. Tudi sreča je bila doma v žitu: med tistimi rumenimi bilkami je bilo nešteto jerebičnih družinic, ki so klicale pod večer in prepelice so bile tam, ki so pele čez dan in jih je celo mesec dramil pod noč.

In po tihih vodah sva čolnarila. Ob čudežu rož — belem lokvanju — sva se za trenutek ustavila in potem odšla v bičje in ločje, kjer je domoval mladi rod vseh vodnih kokošk in kjer so se skrivale mlade divje race. Ko sva se sprehajala po belih prodovih Save, sva videla tudi tiste drobne ptičke, ki se ves dan živahno prepevajoč spreletajo in šele kasno v noči obnemé.

Tedaj pa so v gori začeli rumeneti prvi listi in moja druga deklica se je jela pripravljati k slovesu. Ko so v njeno slovo zacveteli še tisti otožni, rahlo vijolični plamenčki jesenskega podleska, je ni bilo več.

Tako se je poslovilo Poletje.

Potem je prišlo tretje dekle. Kamor se je ozrla, povsod je listje žoltelo in gozd je drhtel v čudni slutnji in si nadel najlepšo obleko. Ko je prišla do polj, so ta že samevala, kajti dozorela so in kmetje so pospravili pridelke.

Ko je zaklicala v gozd, se je oglašil lovski rog in zalajali so psi. Divjad se je plaho stisnila, kajti spomnila se je, da je prišla Jesen in z njo jesenski lovi.

Pred hladnim pogledom moje tretje deklice, so pobegnile daleč, daleč na jug. Ob njeni pesmi pa je zajčal gozd in listje je plesalo v vetru, ko je šum padalo na tla.

Nenadoma je postalo žalostno to moje dekle. Saj je bil gozd prazen in so poljá samevala; še ptice so odšle in vse je bilo mrtvo. Zato je na njeno z diademom okrašeno čelo legel oblak žalosti in preko dobrih in tokav so se potegnile puste meglice. Po njenem lepem licu so začele polzeti solze zapuščenosti in pričelo je rositi tudi z mračnega neba. To je bil oni tihi jesenski dež, ob katerem si tako žalosten, če hodiš po polju.

Moje dekle pa je bilo vedno bolj otožno. Nekega jutra v pozni jeseni pa mi je dalo mrzel poljub in odšlo.

Ta moja tretja deklica se je imenovala Jesen.

Pa ni bila še izzvenela pesem žalostinka za tretjim dekletom, ko sem nekega dne nenadoma srečal četrto deklico. V kožuh je bila zavita in nakit iz ledenih kristalov ji je kitil čelo, v roki pa je imela šopek ivnatih rož.

Tih in žalosten sem jo začel spremljati v gozd in na polja. Nikdar ni dvignilo oči to moje dekle, le kamor se je ozrlo, je sipalo množico belih, prebelih muncic — njeno pot je potresalo nebo z belimi snežinkami.

V tistih tihih nočeh, ko je mesec modrozeleno svetil in je lisica hripavo klicala družico, sva hodila na sprehod. Ne — še prej! Ko je bilo vse mrtvo, ko se ni nobena žival oglasila in je bilo vse odeto v kristalno ivje, tedaj je bila ta deklica še najsrečnejša. Ko pa se je neke noči prvič oglasila lisica in je na starem hrastu prvič zaklical čuk, se je užalostila, zakaj vedela je, da bo morala kmalu odto: Pomlad se je znova oglašala in zima je nekega jutra neslišno odšla preko umazanih lis snega, ki so ležale po polju in travnikih...

To so bile moje štiri deklice, ki se jih čisto spominjam in mi je vedno lepo ob misli nanje.

Ivan Ogrin:

Spomin

Saj ni ti še splahnil spomin
na tisto uro,

ko zrla sva v gasnočo zarjo,

ko se je od nekod — morda iz lin —

utrgal spev večernih psalmov.

Za mano stal je Galilejec —

tako razločno sem ga videl,

kako je s plahimi očmi brodil temo,

ki se je trepetaje zgrinjala

(kot žalni plašč) nad mojo dušo.

Nato — kakor tedaj,

ko hodil je iz kraja v kraj —

s pogledom svojega srca je šepnil: Pridi!

In jaz sem vstal

in Galilejcu sem roko podal

v prijateljski pozdrav.

Ne veš, kaj v mojo čašo je tedaj kanilo

in jo do vrha napolnilo?

Ti stal si kakor kip v daljavo zroč,

ko hotel stisniti sem ti desnico, voščiti:

lahko noč.

Za Galilejcem sam sem krenil.

A ti? Kje si,

ko kličem te iz težkih spon noči,

kje si, kje si...

Zima v gorah

V Krmi gre dež. Oblaki so čudno nizki, da bi jih s palico skoraj dosegel. Nikjer nobenega glasu, le dež šumi v sladkorjast sneg in včasih slišim svoje smuči. Potiskamo v breg, sklanjamo se naprej, spodaj nekje se zasliši vrisk, zategel, ubit. Zdaj že čisto razločno slišimo veter, ki se zaganja čez za meglene grebene. Med kapljami pada debel sneg, pada mi na rokave in se sproti taja. Široki ščit nad čelom je še premajhen in tako zoprno je, če človeku nese dež naravnost v obraz. Rad bi presodil pot naprej ali nazaj, a vse je zastrto. Mirko sope. Johančevi krivci so postali nekam sramežljivi, dež jih je povesil navzdol. Skoraj me posili smeh, ko ga gledam, kako so se mu ošabni krivci povesili kakor moker kurji rep. Dež pada na nas in Johanč kljub temu mirno kadí svojo cigareto, kakor da sedi kje v bajti. Mirko lupi pomarančo in jaz poskušam dež in sneg loviti v hrbet in slonim na palici. Čudna lenivost se me je oprijela.

Naprej! Spet zahrkajo smuči, gost sneg nas zavije, da vidimo komaj drug drugega, zdi se mi, da se vedno bolj daní in da bi zdaj moralo zvoniti poldan. Bojim se, da bi se kje utrgal plaz, tako buči nad nami rezki veter. Spet počivamo.

»Kaj pa zijaš vame? Sneg si stresí s kape, da ti mokrota na pamet ne udari!« To je Johanič, ki zaživi samo v planinah. Tu se razgreje in verjamem mu, da je samo v planinah zadovoljen sam s seboj. Sneg stresam raz sebe in dobro mi dé. Sneg je težak, v nogah čutim, za nami ostajajo cikcakaste smučine in z obeh strani na gosto okrogli sledovi palice.

Nekje nad nami kraljuje Triglav.

Vinko stopa previdno za nami. Ta ima pač najdragocenejši inventar s seboj: zemljevid, samovar, stekleničke in aparat, se razume foto. — V snegu se mu svetijo oči in tako nedolžno gleda, da bi mu človek vse verjel. Sneg se redči in visoki mecesni stojé okrog nas, mrtvi sicer in goli, a kijubujoči vsem viharjem. Tu bo menda pot na Kredarico? Desno ali levo? Bogve.

»Fantje, dva!ndvajsetič grem na Triglav, pa bi ne vedel?« se oglasi Johanič. »Za meno!«

Jaz sem neodločen, Vinko nezaupen, Mirko je nekoliko zaostal. Z Vinkotom imava

kmalu v rokah bogato zbirko njegovih zemljevidov, Johanč pa hud. Malo bodo mokri, pa nič ne dé. Iščeva, kje smo. Žalostno je prav za prav, če človek mora vzeti v róke zemljevid, da ugotovi, kje stoji. Johanč se se jezi; če bi stal poleg, bi nama vse raztrgal. Žal z Vinkotom kaj posebnega ne moreva ugotoviti. Pa pojdimo naprej, naš zemljevid je Johanč!

Sneg je južen in čudovito prijemlje, da je vsa smučka kmalu kakor velikanska coklja. Strmo je, da moram pogosto loviti ravnotežje. S kepo bi me zbil v dolino. Počasi rjemo naprej, dolina je vedno globlja, potem leže vanjo oblak in ne vidimo več na dno. Spet sneži in veter piska, da obračam glavo in zapiram oči. Roke pritiskajo, noge rijejo s smučmi v težki sneg, nerodno in začetniško se obračam v strmini. Vinkota nekaj metrov pred seboj komaj vidim. Nahrbtnik je postal neverjetno težak, da sem se pošteno zasopel in včasih skrivaj počijem.

»Zakaj nismo šli norci nazaj, dokler je bil še čas?«

»Kdo je norec?« Johanču zveni ta beseda kakor psovka. Saj res ni pametno, da o norcih govorim. To so pač gore, čim bolj divje so, tem lepše se mu zde, meni Johanč. »Fant moj, čez pol ure boš na Kredarici čaj pil. Tamle je Mali Triglav in na to stran nekje mora biti Aleksandrov dom, seveda tja mi nismo namenjeni.«

Mali Triglav?

Za trenutek se megla razklene in gola stena se boči nad nami. Navpična je in visoka, da ji ne vidimo do vrha. Verjamem, da je Mali Triglav, a ne rad, preblizu, vse preblizu se mi zdi. Prilezemo tik pod steno. Roke mi omahujejo, noge klecajo, silno težak se zdim samemu sebi.

Johanč je vedno enak, nič zaskrbljen, nič zasopjen, nič utrujen, vedno isti smeli in dobri obraz gleda vame. Zdi se mi, da ta obraz ni naraven, da ima ustrojeno kožo. Vidim, da Johanč živi, silno živi, z vso hitrostjo živi in zdi se mi, da bi rad vse tisto namestil danes, kar bo moral kmalu predsedati na klopih. Krivci so še vedno povešeni, a on stoji kot steber; sneg se mu lovi naravnost v obraz, pa se ne meni zato.

Z Vinkotom čepiva pod skalo. Smuči sva odpela in sedla nanje. Z mokro roko si brišem obraz. Ne ljubi se mi, da bi govoril.

Ali se ni globoko pod meno kaj razklenilo in se premaknilo, potem pa zdrknilo v globino? Plaz...! To je pač zima v gorah, bi rekel Johanč in bi se smejal mojemu strahu. Čudna nezaupnost se me je polotila. To grmenje v globinah pod nami je vendar nekaj strašnega. To so vendar plazovi in plaz te pograbi kakor snežinko in te odnese in...

Skozi piskanje vetra odnekod jekne rezek vrisk. Poskušam še jaz, a glas je truden, prazen. Z Vinkotom spet pripenjava smuči. Tik pod steno se plaziva in pod nama zija globina. Za nekaj trenutkov se razgrne obzorje, skozi meglo pomole vrhovi, v dolini razločim mecesne, smučine, markacije. Morebiti smo res zgrešili, a mnogo ne.

Desno stena, levo stena. Torej smo vendarle pošteno zašli. Zdaj imamo Mali Triglav! Vinko, najine karte in zemljevidi! Johanč se pa smeje. To mu zamerim. Že seka smučine skoraj navpik po gladki drči, da me spreleti mraz. Vinko je politik: Odpel je smuči in jih nese v rokah. Nemara ima prav. Skušam se pomiriti in si pregnati strah, nič ne gledam v globino, samo naprej, navzgor, tarča mi je Johanč. S smučmi počasi vsekam stopinje drugo za drugo, sneg varno zbijem, potem z vso silo zapičim spodnjo palico in naredim vsako minuto dva ali tri za dobro ped velike korake. Počasi se pomikam za Johančem. Včasih mi mišice na nogah zatrepetajo. Vinkotu se globoko vdira, a me je že prehitel. V Krmi grme plazovi. Če ga sprožim še jaz, bom zdrknil z njim, Bog ve kam in kako.

Dobra stopinja, dober korak, pred mano Johanč in samo še deset metrov navpičnega smuka navzgor! Še to, Johanč, samo še to, juh, potem nismo več norci! Tisti košček poti, Johanč, bal sem se ga in nisem ti nikoli tega tajil, pa smo ga zmagali, sam ne vem, kako smo zmogli, in skoraj bi pritrdil, da smo bili res malo norci, ko nismo šli nazaj. Vem pa, da bi brez tebe nikoli ne šlo. Takrat sem molil, res sem. Sicer dobro vem, da nisem nobene pobožne besede izgovoril, a molil sem in še kako pobožno! V gorah pač ne moreš moliti tako, kakor si se naučil, tudi iz molitvenika bi ne mogel moliti, a moliti lahko.

Zmaga! Še sonce ve za nas in vidi, da smo veselo pristali na belem grebenu. Razklenilo se je nad nami in močna svetloba nam je kakor iz žarometov zasijala v oči. Iščem očala. In še novo odkritje: Do Kredarice bo še debela ura, ker nismo bili pod Triglavom, ampak pod Ržjo. Prava reč, a to pot je Johanč vendarle odpovedal. Spet

brni čez grebene rezek veter, da mi zobje šklepetajo in mraz mi gomazi po vsem životu.

Nekaj smukov navzdol, še nekaj strmin in znova sneži. Smučine nam kažejo varno pot. Johanč vozi kakor iz užaljene kljubovalnosti — zadnji. Kredarice ne vidimo, dokler se tako rekoč ne zaletimo vanjo. Srečujemo smučarje, neke v bližini preseka meglo za tegel, odmevajoč vrisk. Spet čutim novo moč v nogah in z lahkoto se poganjam naprej. Čuden je planinski svet in strašna je zima v gorah. Vihar se ne umiri, skoraj ne vem, da sneg prav za prav pada z neba na zemljo, saj se delajo vrtinci. Vinko pred meno je popolnoma bel in niti sam se ne zavedam, da sem pravi sneženi mož.

*

Polegli smo in vsi smo čudovito umirjeni. Svet v naši sobici je tako majhen, nizek in ozek. Zunaj gospodari burja, veter se sunkoma zaganja v kočo, sveča pod stropom na polici niti vztrepeta ne. Mokre cunje, nahrbtniki in okovanke se suše ob dimniku. Odnekod udarja smeh. Johanč leži skrčen in se smehlja. Zunaj poje zima v tisoč glasovnih načinih, veter se lovi v špranje in se razbija kakor curek vode, ki pada na trda tla.

Johanč pravi, da je prišel z Martuljka — kdaj, ne ve več — sam čez široko peč v Vrata. Ni verjetno, pa mu moramo verjeti, sicer bo hud. Potem govori o zajcih in srnah, celó o maturi. Mirko ne govori, samo prikimava včasih. Vinko pa spi. Spokojen je in miren, robec je pogrnil pod glavo in mislim, da bo nepremično spal vso noč. Rad bi mu še pogledal v tiste lepe, nedolžne oči, a so tako pohlevno zaprte. Le spi, Vinko, in sanjajo, čemer hočeš, čeprav o zemljevidih!

»Zdaj zaspi in tiho bodi,« pravi Johanč.

Saj res, ves večer sem čebľal kakor otrok, ki je dobil novo igračo. Spomnim se tiste sobe, ki je na vogalu Vodnikovskega trga, v njej nekaj postelj, dvojce rož, omare in mnogo učenih knjig. Bilo je samo kakor spomin in misel se mi razbegne. Tako daleč je do tja.

Zdaj pa zdaj veter močno sune v stene in bojim se za jutrnji dan. Poslušam čudno pesem, ki je doma samo v gorah in ki človeka omami do prečudne umirjenosti in mehko. Pa mi spet stopi pred oči podoba Johanča s krivci, s težkimi čevlji, s toplimi in drznimi očmi. Danes sem vendar spet srečal človeka...

Sveča dogoreva; vstanem in jo ugasnem. Nikogar več ni, da bi svetila...

S. P.

Romar

*Truden je šel v oblačni večer.
Iskal je bele poti,
iskal svetle luči
in tihega doma.*

*Prosil je zvezd na svojo pot,
toplih dlani ob luč
in rož v svoje srce.*

*Ves reven je sédel na kamen
in pel večerno molitev romarjev:*

*Nocoj, nocoj v tej temni noči,
ko sem čisto sam
in me je tak silno strah,
strah v pričakovanju, gospod,
vem,
kako skrivnostna je moja bolest ...*

*Nocoj vem:
objeti bom moral vsa razpotja,
izpiti vso temno temo,
Gospod,
le da mi bo svetla luč v očeh
in pesmi polno srce ...*

France Jesenovec:

O pomenu in namenu tekem

Ker vas, dragi fantje, v mesecu marcu in aprilu čakajo telovadne in prosvetne tekme po vseh odsekih Zveze fantovskih odsekov, se mi zdi popolnoma umestno, da vam list »Kres« podaja nekaj splošnih misli o tekmah. Te misli naj vam pomagajo, da boste v teh mesecih poskušali večkrat o tekmah misliti, se nanje pravilno pripraviti in dobro pojmovati pomen in namen teh tekem.

Vsak človek se mora učiti, se mora vzgajati in izobraževati. Pa to ne samo do svojega 14. leta, dokler kot majhen otrok trga hlače po ljudskošolskih klopih, temveč tudi v mladeniški dobi, pa še celo kot zrel mož in morda še kot starček. Kajti čas hiti vedno dalje in dalje, pa prinese s seboj vedno nov napredek, nova odkritja, nove iznajdbe. In če se za te nove izsledke ne zanimaš, boš zaostal, ne

boš ne časa ne razmer, ki v njih živiš, razumel in zato tudi ne boš mogel delati v javnosti in koristiti družbi, kar je pač tvoj najvažnejši socialni namen na zemlji.

S tem neprestanim učenjem pa je združeno tudi naše nepretrgano delo, neprestan trud in napor. Sicer nam naša vera zagotovo obljublja plačilo na onem svetu, in sicer večno plačilo, toda naš človeški duh je že tak, da se človek s svojim delom, s svojimi uspehi, ki jih je bil dosegel, hoče pokazati že tu na zemlji in prejeti plačilo že na tem svetu. Le pogledjmo v življenje: ali ni vse današnje življenje ena sama tekma? Ta tekma pa mora biti lepa, plemenita, človeška. Koliko je n. pr. ob koncu šolskega leta tekmovanja med učenci, kdo bo odnesel več najboljših redov! Kako želi godbenik, ki se je ure in ure vadil, nastopiti javno, napraviti kon-

cert, nastopiti s samosplovom, in kako je srečen, če mu poslušalci priredé živahno in pritrjevalno ploskanje; ali pa pogledite igralca, ki se je večer za večerom učil na odru svoje vloge, pa v nedeljo nastopi v lepem kostumu, z lepo govorico in pravilnimi kretnjami, v kakšno zadoščenje mu je, če je igra dobro uspela!

In tako je vsepovsod v življenju, pri vseh stanovitih, pa tudi pri vsakem posameznem človeku: s svojim delom se hočemo pokazati. In to je prvi namen tekem, da pokažete, kaj ste se naučili v dolgih zimskih večerih, na fantovskih sestankih in pri telovadnih urah. Dobre ocene na teh tekmah pa vam bodo plačilo za ves dolgi trud.

Tekme pa imajo tudi važen pomen za vso našo organizacijo. Na njih se namreč pokaže, kaj naša organizacija premore, kako so se njeni člani izobrazili v kmečkem in delavskem vprašanju, v občinskem delu, kako poznajo svoje vzore in načela, na tudi kakšna je disciplina v organizaciji. Zato je važno, da na tekme pridejo prav vsi člani iz vseh odsekov, da organizacija lahko premeri svoje moči in

izobrazbo svojih fantov. Tega organizacija nujno potrebuje, da vé potem za bodoče, ali lahko tvega s svojim članstvom kako veliko revijo, kak velik nastop, kako tako veliko prireditvev, ki jo naša organizacija pripravlja za konec junija tekočega leta.

Ker tekmuje vsak odsek posebej, pomenijo tekme tudi v tem pogledu mnogo, da namreč vsak odsek skuša doseči boljše uspehe od drugih odsekov. To je plemenita tekma med odseki, ki pravilno izvedena, šele dobro pokaže notranjo moč in urejenost organizacije. Zato je centralni odbor ZFO za posamezne odseke razpisal tudi posebna odlikovanja, ki obstojé v velikih diplomah, malih diplomah in pohvalnih pismih.

Podrobna navodila za tekme v marcu in aprilu vam je ZFO poslala v »Dopisih« in »Tekmovalnem redu«. Oboje dobro prečitajte in natančno preštudirajte ter porabite še čas, ki vas loči od tekem, za čim boljše pripravo. Dokažite, da se zavedate pomena in namena teh tekem, pa vam plačilo za vse vaše priprave ne bo odšlo.

Trije božji fantje

J. G. Oberkoffler. — Poslovenil Janez Pucelj.

Mežnarski hlapček.

(Nadaljevanje.)

Hiša ob jelšah je bila po moževi smrti Lucije Zalarice. Lucija je bila hči kmeta iz Lipovca. Andrej Bogar je dobil hišo od prednikov. Prvotno je spadala k domačiji Drobničevi, od katerih so Bogarji izvirali po materini strani. Lucija se ni vrnila v očetovo hišo, čeprav bi se bila lahko. Ostala je v Jelšah, zakaj pogrešala bi bila šelestečih jelš in žuboreče vode, ki ji je tolikokrat donela v sanje, ko je z možem blaženo živela na zemlji. Zdaj leži od takrat nad vsem tem pajčolan žalosti. Kar se je godilo okrog hiše, je bilo v čudnem somraku. Tako vsaj je menila Zalarica. Ljubila je sobo, kjer je rezbaril mož. Napol končane rezbarije, ki se jih ne bo pač nihče več lotil, so obdajale vdovo. Bolelo jo je, da je bilo toliko nedokončanega; kakor njeno življenje, je menila. Toda bila je boguvdana in je skromno živela od dela svojih rok. Lucija je devala v okvirje podobe svetnikov, pletla vence za neveste in obhivala kmetom lepe namizne prte, ka-

kršne potrebujejo po kmetih, kadar pride duhovnik k umirajočemu s sveto popotnico. Mlade matere so si dajale vesti pisana pregrinjala za kršcence. To je bila njena posebna umetnost, ki jo je rada imela, zakaj nad vse je ljubila otroke. Bogarka je bila mlada, sredi tridesetih. Marsikak pošten snubač si jo je zaželel za ženo. Ona je rekla »ne« in se smehljala, da ne bi zajokala nad žalostno smrtjo moževa. Za Kristofa — bil je majhen fantek, ko je Bogar umrl — jo je skrivaj skrbelo in živela je v tistem nemiru, zakaj tihe oči so ji videle marsikaj, kar se skriva za kako rečjo. Sosedje so ji prigovarjali, da za to pač nima vzroka, saj je fant priden in za kaj, in odkar je pri Kalščarju, tudi na dobrem. Saj, to je že! In bo pač prišlo tako, so ugibali, da bo Kristof dedoval domačijo ob brezah. — Ne, na to ni Lucija mislila in zato ni dala fanta za mežnarskega hlapčka. Prav gotovo ne! — Seveda, seveda, potem je vse prepustila lju-

bemu Bogu, so sklepali ljudje. Toda da je, lepa, cvetoča ženska, ostala vdova, to da se ji ne more odpustiti. Naj bo že tako ali tako, razumeti seveda mora človek po toliki nesreči.

Zalarica je bila vpravkar prižgala luč — se je že mračilo — ko je stopil v izbo Krištof. Tako pozno in vprav danes bi se ga ne bila nadejala. Primaknila je luč bliže k fantu in mu spraševaje zrla v obraz. Ali se je kaj posebnega zgodilo? Toda mladi je molčal. Mu mora pač česa manjkati, je premišljevala mati, zakaj dihal je težko. Bled je. Okrog oči upal. Usta, sicer lepo oblikovana, nikakor ne mehkužna in bohotna, so ozka in brez krvi. Taki mladi fantalinje nimajo sicer take trpkosti, razen če jih muči bolest njihovih let. Ampak Krištof, ne, ne, to ti je fant od fare, čeprav čestokrat zamisljen, bolj, kakor je materi všeč. In če bi bilo na tem, tedaj bi pač nič ne pomagalo spraševati in preiskovati — fantje ne tožijo in komaj kdaj odkrijejo srce — tedaj bi pomagala samo prisrčna materina ljubezen. Zalarica je sedla h Krištofu, ga materinsko nežno prijala za desnico in molčala. Hotela je potrpežljivo čakati, da bi sin začel govoriti. Morda bo, morda ne. Ne; tedaj ga hoče pač držati za roko, dokler ne vstane. Osrčen in potolažen bo le odšel in vedel, da se materinskega srca ljubezen in dobrota ne dasta izčrpati.

»Lejte, mati, pogledjte,« ji poda fantek listek iz svetovne krogle. »Berite, mati! Je od očeta. Danes sem našel.«

Lucija je brala in bledela in potem so ji klonile roke z listkom v naročje. Mladi se je obrnil vkraj, ni si upal gledati materi v obraz, obraz, ki so tekle po njem tihe solze. Zazdelo se je ženi, kakor da so nedodelane sohe tudi zajokale za svojim mojstrom. Lonci z barvami so prekipevali od rdeče barve, ki je bila kakor iz smrtne rane peneča se kri. Moj Jezus, daj mu večni pokoj, ji je milo prosilo srce. Toda ustnice so ostale tihe.

Sin je čutil, da se je mati pogreznila v morje bolečin. Kako naj bi ji pomagal in tako je začel pripovedovati o današnjem dnevu. Listek bo obdržal, če mu ga da mati, sicer pa naj mu ga spravi ona. In potem, da bo smel letos prvič na Križno goro. Tako bo lahko molil na očetovem grobu. Naj bo mati potolažena. Kaj je vedel dečko o boli materini! Od tega veletoka mu je moglo srce pač zajeti le čašico. Seveda veliko dovolj, da se je zgrozilo v spoštovanju pred materjo. Nato je potem utihnil tudi Krištof.

Luč je gorela motno. Zunaj se je zaletaval veter v gole jelše. Udarjale so veje gori in doli, kakor da kipi škropeče valovje gori od zemlje in pritiska v debela. Zdaj pa zdaj je zahreščalo nad vodo. Tedaj se je pač odkrnila ledena kepa.

»Tvojega očeta,« je začela počasi Lucija, »so našli romarji na Križni gori mrtvega. S smrtno rano na prsih. To veš. Umor še ni maščevan. Sicer bi se bilo pač zvedelo. Leto za letom mi niso mogli prinesli romarji nobenega drugega glasu. Nihče si ni mogel razjasniti zakaj, saj, zakaj je moral biti vprav moj mož žrtev hudodelca. Andrej ni imel nobenega sovražnika. Ne verujem, da bi se mu bil kdaj v življenju Bog ustavil. Bil je pravičen mož, kakršnih je malo v dolini. Ne pozabi tega, Krištof. Ko je bil toliko star, kakor sem zdaj jaz, sem ga izgubila. Rada bi, da bi mu tudi sama ležala ob strani. Dolinske soseske so ga določile za vojvoda za romanja na Križno goro, da bi pazil, da bo vse, kakor je prav in se spodobilo. Tako močno so mu zaupali. To veš in sem ti dostikrat že pripovedovala. Dosti let je opravljal to častno službo. Nikdar ni bilo slišati nobene pritožbe ali očitka. In bili so nasilni moški med romarji. Pa bali so se mojega moža, zakaj bil je močnejši od vseh. V pesmarici, ki jo imam od njega in ki ti jo bom danes dala, je opisana zgodba o križevi poti na Križno goro; opisal jo je oče. Predavnimi leti so naši spredniki zaobjubili križevo pot. Kajti, tako pravi legenda, Bistrica je prinesla močno češčenje podobo Matere božje, ki so ji rekli Mati božja dobre letine, iz doline prav tja do Križne gore, kjer so čudovito podobo na čudežen način nepoškodovano shranili. Nebeški kraljci so napravili votlino, nato kapelo in pozneje nad njo zidali cerkev. Vse to boš bral v pesmarici. In še več, česar ne veš. Divji boji so plamтели za križevo pot, zakaj večkrat so jo prepovedali. Žene in dekleta so hodile poprej na romanja. Hodili so namesto na božjo pot Bogu na pot. Kmetje so se za svojo zaobjubo vojskovali z župnikom, z dekanom, z okrajnim glavarjem in deželno sodnijo, saj, še s škofom. Fant, njih trmaste buče so zmagale, kajti bili so tudi pametni vmes, ki so se zakleli, da bodo ženske in dekleta izključili in imenovali vojvoda, ki ima v dolini ugled in je všeč župniku in glavarju. Tako so tudi ravnali desetletja sem.«

Zalarica je vstala. — Velika kakor hlod ji je šla senca preko stropa. — Vzela je iz omalice v zidu knjigo, v usnje vezano.

»To je pesmarica.«

Pisanje Bogarjevo je vtaknila Lucija med liste. Medtem ko je pripovedovala dalje, si je dvignila zdaj pa zdaj zvezek k prsim ali ji je obviselo oko na knjigi, kakor da bere besede, ki jih je govorila iz nje. Krištof je prisluškoval, ne da bi se ganil. Še nikdar ga niso besede materine tako očarale. Še nikdar ni pripovedovala, da stoji velikan-ska postava Bogarjeva sredi sobe.

»Tvoj oče,« »je nadaljevala Zalarica,« moj mož je bil nenavaden. Ljubil je svobodo in lov. Hlev in skedenj ga nista veselila. Bilo mu je tam presoparno in prašno. Ampak na polju in v gozdu je bil med prvimi. Rezljati in slikati se je naučil sam od sebe. Marsikaj na njem mi je ostalo skrito. Nisem povpraševala, zakaj, bila sem srečna. Ni tako, Krištof, da bi bilo treba moža vsega do najskritejšega koticčka razgibati, da si mu naj bližji. Lahko izpodrineš, kar je dobrega, in si zastaviš pota, po katerih prihaja čestokrat komu sreča naproti. Samo ena reč mi je glodala srce. Enega nisem nikdar izvedela, po čemer sem v dobrih urah čestokrat povpraševala. Nikdar mi ni odgovoril. Brez nepotrpežljivosti se je odmikal. Ostala mu je v srcu skrivnost in vzel jo je s sabo v grob. To je bilo, da je zadnja leta vedno hodil bolj obotavljaje se na Križno goro. Rotil je župnika in deželnega sodnika, naj ga odvežejo njegove službe. Toda oblast mu je ukazala. Prosil je občinske može, naj predlagajo koga drugega, toda kmetje so se mu smejali v obraz: to da jim niti na um ne pride. Bogar je v nočeh pred križevno potjo ječal, divje sanje so ga mučile. Nekoč sem ga slišala vpiti: Gospod, ne vpelji nas v skušnjava! Nato se je zbudil in me smehljaje še pogledal. Kar

mu je bilo prej v veselje, je postalo njegova grenka bol. Ali je slutil smrt? Ali mu je tuja usoda mračila dušo? Kar je bilo kakor zmagoslaven sprevod v njegovem življenju, mu je v resnici postalo križeva pot. Ko sva se zadnjič poslavljal, je bilo slovo tiho. Držala sva se v grenki bolesti. Kar ni sicer nikdar naredil, šel je še enkrat gori v hram, te dvignil iz postelje in te ponesel nekaj kratov sem in tja. Potem ti je naredil tri križe in potem je šel. Tako si ga srečal zadnjič do današnjega dne. Toda kako drugače-«

Zalarica je vzela škatlico iz steklene bisernine in vzela iz nje srebrni prstan.

»Okrog tega prstana je imel tvoj oče zavozlano ruto za vrat tisti dan, ko ga je zabodel morilec na skednju, kjer je spal. Romarji so mi prinesli prstan. Danes ga dam tebi. Na ga! Je dobro, da ostaneš svoj živ dan vdan svojemu očetu.«

»Srebrni prstan,« je spet začela Lucija in trpki glas se ji je topil v plahi nežnosti, »ta srebrni prstan je najin poročni prstan. Vedeti moraš, da moreš po tem meriti reči, ki pridejo tudi nadte, kako me je Bogar snubil za ženo. Na steni v Lipovcu je naslikan velik Krištof. Po njem imaš ti ime. Mali Jezus na ramah velikanu je tik poleg okna dekliškega hrama, kakor da bi rad skočil noter. Ko je Bogar obnovil barve, so se zasvetile rdeča in modra in zelena in rumena kakor ogenj. In rože, ki sem jih zalivala na oknu, so bile videti, kakor da ne morejo nekaj dni sem kar dovolj cveteti. Tedaj sva se nasmehljala drug drugemu. On z lestve sem in jaz čez rože tja. To je bila najina zaroka v maju in potem me je Bogar popeljal na svoj dom.«

(Dalje.)

MED SLOVENSKIMI FANTI

BEOGRAD

V mesecu novembru t. l. smo ustanovili pri nas samostojno društvo »Fantovski odsek«, h kateremu je pristopilo 40 članov. Odbor se je sestavil takole:

Predsednik: Janko Grampovčan; potpredsednik: Eduard Cvar; tajnik: Otmar Šturm; blagajnik: Janez Štefanič. Odborniki: Anton Molek, Milan Puc, Drago Ulaga in Franc Brojan. Nadzorstvo: Franc Smodej, senator, Jožko Krošelj in Anton Poje.

Društvo ima sedem sekcij, in to: srednješolsko, ljudskošolsko, tehnično, socialno, prireditveno, statično in časnikarsko-propagandno. Na čelu vsake sekcije stoji načelnik. S

telovadnico je bila težava, vendar pa upamo, da se bo v najkrajšem času to vprašanje ugodno rešilo. Socialna sekcija je priredila na dan Sv. treh kraljev božičnico s primer-nim sporedom, katerega so dobro izvedli naši idealni mladci.

Fantovski odsek ima svoje prostore pri Prosvetnem društvu (Jovana Ristića ulica 22-I), pri katerem je večina naših fantov tudi včlanjena. Upamo, da se bomo kmalu pojavili tudi s kroji na belgrajskih ulicah. Za zvezne prireditve se tudi pripravljamo. Naše delo gre v globino, zato se bodo sadovi tega trdega dela pokazali šele čez čas.

Bog živi!

SV. KRIŽ PRI ROGAŠKI SLATINI.

Tudi v hribovski fari pri Rogaški Slatini je nekaj mladine, samo žal, da smo se fantje premalo zanimali za svoje fantovsko glasilo Kres. Res je nekoliko težko za denar, toda fantje so se ga letos nekako z veseljem oprijeli, kajti Kres se je letos prikazal v še bolj mikavni obliki, kot je bil lansko leto.

Za kaj se navdušujemo in vnemamo križevski fantje? Predvsem za duhovne stvari, ki nam prinese največ koristi: za duhovne vaje. Imeli smo jih od 28.—30. decembra.

Vodil jih je gospod prof. verouka iz Celja. Fantje so lepo sledili govorom in vztrajali do konca. Prekrasen je bil prizor ob zaključku, ko so vsi fantje pristopili k angeljski mizi.

Tudi v Društvenem domu je živahno življenje. Dvakrat na teden se zbiramo, prvič k telovadbi, drugič k sestanku. Zelo smo zadovoljni s svojim mladim duhovnim voditeljem, ki dobro razume naše fantovske težnje. Ob nedeljah pa se zbirajo v Društvenem domu naši mladci. Veselje je gledati to mladino, ki kar kipi od veselja in radosti ter si zbira zakladov za poznejša leta. K. V.

NOVE KNJIGE

MOHORJEVKE ZA LETO 1938.

Izredna izdaja.

Poleg šest knjig v redni izdaji je Mohorjeva družba poklonila Slovencem za leto 1938. še pet knjig izrednega izdanja. Medtem ko so knjige, ki smo jih zadnjič ocenili kot redne knjige, predvsem namenjene vzgoji in zabavi naših širokih ljudskih množic, so knjige izredne izdaje povsem leposlovnega, strogo umetniškega značaja. Te knjige izrednega izdanja so: Bolgarske novele, Poljske novele, Ptički brez gnezda, Čudovita pravljica o Vidu in labodu Belem ptiču ter Krompir.

Bolgarske novele. V ti leposlovni knjigi, ki je prva te vrste med našimi prevodi, nam predstavi Tone Potokar devetnajst bolgarskih pisateljev in pisateljic od početkov bolgarske proze 1868. do današnjih dni. Nekateri med njimi so pravi biseri bolgarske književnosti, kakor jih prevajalec sam imenuje v kratkem, a zgoščenem in preglednem uvodu o bolgarski prozi. Med novelami so prav lepe legende in socialne črtice, ki so nam zlasti blizu, ker opisujejo bolgarskega kmeta in malega človeka sploh. Umetniško so vse novele v ti zbirki visoko stoječe, medtem ko bi moralna in etična merila pač pokazala marsikatero grobost.

Poljske novele je izbral in prevedel Francé Vodnik. V kratkem uvodu nam pokaže poljske pisatelje in pisateljice od druge polovice prejšnjega stoletja do najnovejših. Potem pa sledi v predgovoru osem novel Orzeszkowe, Żeromskiego, Struga, Tetmajerja, Reymonta, Bandrowskega, Goetela in Dombrowske. Te novele so vsekakor še svetlejši biseri ene izmed slovanskih književnosti (poljske) kot bolgarske, zlasti ker so nam Slovencem po svoji izrazito katoliški noti mnogo bližje od zgoraj omenjenih. Zlasti pa so

nam te novele bližje od bolgarskih, ker opisujejo poljski narod v kruti usodi tujega jarma kar je tako podobno naši slovanski usodi vse do konca svetovne vojne 1918.

Z obema tema knjigama je Mohorjeva družba odlično dokazala, kako dobro in prav razumeva vprašanje slovanske vzajemnosti, katere prvo in najpotrebnejše delo je vsekakor medsebojno spoznanje drug drugega, zlasti pa umetniških del posameznih slovanskih narodov.

Frana Mičinskega Ptički brez gnezda ni nova knjiga, marveč le druga izdaja (prva je izšla prav pred 20. leti 1917.) kot 71. zvezek Slovenskih večernic. Nova izdaja je bila potrebna, ker se je prva pač porazgubila in ker je bilo treba tako mladinsko vzgojno knjigo na vsak način opremiti s primernimi ustrežajočimi podobami. To se je sedaj zgodilo — knjiga je polna prelepih ilustracij, česar smo pri prvi izdaji tako pogrešali. Knjiga bo zopet izšla med slovanski svet in bo zlasti našo mladino in tudi starše učila, kaj vse lahko zakrivi slaba vzgoja in zanemarjanje otrok ter prav posebno še slabi zgledi staršev in vzgojiteljev. Zato naj po knjigi ponovno posežejo vsi, ki imajo opravka z mladino, marsičesa se bodo naučili!

Čudovita pravljica o Vidu in labodu Belem ptiču, ki jo je napisal pisatelj Bogomir Magajna, je odlična mladinska knjiga z visoko umetniško vrednostjo. Vsebuje prelepo in duhovito pravljico iz kraljestva lepot, sanj, fantazije in poezije. Kipar Vid je ustvaril iz kamna sinčka Vida in laboda Belega ptiča, ki so ju ljubljanski mestni očetje kupili in ju postavili na otroško igrišče v Tivoliju, od koder potem ta dva delata nočne izlete po Ljubljani in nad njo. Tako običeta bolno punčko, otroke v gluho nemnico, sirota Tinčeta, slavne može, ljubljanski veliki sejem in

drugo. Knjiga sloni na stavku na str. 84., ki pravi, »da je med nebom in zemljo mnogo stvari, ki jih človeško uho še ni slišalo in človeko oko še ni videlo.« In te in take stvari nam Magajna opeva v ti knjižici, ki je brez dvoma med najlepšimi slovenskimi mladinskimi knjigami. Vse dogodke gleda pisatelj z otroškimi očmi, ki ne ločijo stvarnega od fantastičnega. Tu in tam je v povesti rahel pouk, zlasti o ljubezni do bližnjega o važnosti in koristi dela, o boju za resnico, o smrti in drugo. Kvalitetno je ta knjiga med vsemi izvirnimi Mohorjevkami redne in izredne izdaja najboljše. Knjižico je lepo opremil s podobami Maksim Sedej.

Krompir pa je poljudno znanstvena knjiga, ki jo je napisal inženir Rado Šturm in vam v nji govori o domovini in važnosti krompirja, o ravnanju z njim, njegovih vrstah in pridelovanju ter o krompirjevih škodljivcih. Knjigo zlasti priporočamo Kresovim čitateljem iz kmečkih vrst.

F. Jesenovec.

Ljudski oder, 1937/38, št. 3. Našim odrom za predpustni čas. Vesela igra. Burka. Izdala Založba ljudskih iger v Ljubljani. Novo ljudsko igersko gibanje, ki ga vodi med Slovenci prof. Niko Kuret, se je že močno ustalilo med nami, je dobilo že kar trdna tla med našimi podeželskimi igerskimi družinami, v katerih so tudi naši fantje na važnih in pomembnih mestih. Pričujoča 3. številka revije Ljudski oder prinaša za naše igerske družine po Katoliških prosvetnih društvih obilo važnega, veselega in zanimivega gradiva za predpustni čas. V uvodnem članku govori Kuret

o zabavi, burki in krinkli. Poudarja zlasti, da zabava ni pri vinu v gostilni, ampak pri veseli burki na odru, ki je igralcem in gledalcem v odpočitek. Dalje prinaša obsežen seznam burk in veselih umetniških iger, ki so za predpust primerné za slovenske podeželske odre. Posebej pa še v celoti prinaša burko »Dijak na poti v paradiž«, ki jo je spisal Hans Sach, in »Paštetarija«, ki ga je napisal znameniti pisatelj dram Lope de Vega. Posebno poglavje je o naših narodnih običajih, ki jih po Slovenskem zbira in priobčuje v tej reviji Kuret, ter tako rešuje nešteto našega narodnega blaga, kar je vsekakor odlično slovensko kulturno delo. Za konec sledi nekaj poročil z naših ljudskih odrov. Knjižico toplo priporočamo našim prosvetnim društvom in njihovim igerskim družinam.

F. Jesenovec.

Koledarček Zveze združenih delavcev za 1938. Letos je ZZD prvič izdala svoj stanovski koledarček, ki je pač namenjen predvsem njenim članom, kajti vsebuje poleg koledarja samega predvsem stvari, ki zanimajo slovenskega delavca. Tako so važni članki o zaščiti delavcev, o delovnem času, o nadurah, o zaposlitvi žen in otrok, o delovnem odmoru, o zaupnikih in zbornicah, o inspekciji dela in zavarovanju delavcev, dalje o prvi pomoči v nezgodah in razni gospodarsko-socialni podatki. Zaradi teh člankov priporočamo koledarček ZZD tudi vsem delavskim članom ZFO. Škoda le, da je v koledarčku premalo katoliško načelnega, kar je stisnjeno le v posamezne stavke, ki so raztreseni tu in tam po knjižici.

F. J.

Urednikovi pomenki

P. I., Rožna dolina: Tvoj sestavek »Fantje, naše dolžnosti« sem prejel najmanj za dve številki prepozno. Vse misli, ki jih podajaš, imate fantje že prav lepo zbrane v prelepi knjigi Vzori slovenskih fantov. Zdi se mi, da si vendarle v članku natrpal preveč vprašanj hkrati, pa bi bilo mnogo bolje, če bi bil ostal samo pri enem od njih. Vendar pa ne smeš izgubiti korajžje in se še oglasiti s kako krajšo in bolj enotno stvarjo, ki bo bolj prikladna za objavo v Kresu!

B. A. v Šaloveh: Tvoj prispevek o Fantovski izobrazbi se je našel in je objavljen, kakor vidiš, v tej številki. Glede cene in obsega našega lista pa se moraš pojasniti obrniti na upravo.

L. J. iz ptujskega okrožja: Sestavek Slovenski fant, ki si mi ga poslal, je nekoliko

zakasnel, in misli, ki jih v njem podajaš, so v Kresu bile in bodo še povedane v drugačnih zvezah. Drugič se moraš oglašiti o pravem času!

Ivan Z. Z., Breznica, Žirovnica: Pošlji mi svoj natančni naslov, da Ti črtico »Na kraju Sevc« vrnem, da jo boš spisal samo na eno stran, ker je sicer ne morem oddati v tiskarno!

Vsem dopisnikom: Vse, ki pošiljate v list kakršnakoli poročila o delovanju odsekov ali okrožij, prosim, da pišete svoja poročila jasno in razločno, v lepi in pravilni slovenščini, zmerom pa samo na eno stran pole, ker moram sicer dopis ali prepisovati ali pa vreči v koš. Obenem želim, da svojim poročilom, če je le mogoče, priložite slike, ki dopis lepo pojasnjujejo.

Urednik.

preobrnila. Pod jesen je doživela še to veselje, da je lahko izplačala še zadnji ostank nek dolga nekdanjemu posestniku dobršnega dela njiv; in zadovoljna je bila, ko je spet sedela doma na klopi in lahko rekla: »Zdaj je konec.« Prav tedaj pa jo je pograbila smrtonosna bolezen; morala je leči v posteljo in ni več vstala. Hči jo je pokopala na praznem mestu pokopališča in ji postavila lep nagrobnik, kjer je bilo vgrebeno njeno ime in starost ter kitica iz molitvenika. Štirinajst dni po materinem pogrebu je bila materina zakmašna obleka že predelana v obleko za dečka in ko jo je ta prvič oblekel, mu je bilo tako tesno pri duši, kot da bi stara mati znova oživila. Sam od sebe je privlekel velik, debelo tiskan in z močnimi zapenci zaprt molitvenik iz katerega je stara mati vsako nedeljo čitala; ko jo je odprl, so bili v njej njeni naočniki. Teh se dečko tedaj, ko je bila stara mati še živa, ni smel dotakniti. Zdaj je boječe segal po njih, si jih nataknil na nos in gledal skozi leče v knjigo. Zdelo se mu je vse kot v meglo zavito. Tako je tista reč, si je mislil deček, ki je stara mati skoznjó brala božjo besedo. Okrenil je naočnike proti luči, da bi videl kaj jim manjka, tedaj pa — so že lažali na tleh.

Na vso moč se je prestrašil in ko so se prav v tistem trenutku odprla vrata, mu je bilo, kot da bi zdaj, zdaj morala vstopiti sama stara mati; bila pa je samo mati in sa njo šest moških, ki so z nerodnim kruščem in in obilim truščem prinesli nosilnico, katero so položili v sredo sobe. Za njim so bila vrata dolgo odprta, tako da je postalo v sobi mraz.

Na nosilnici je ležal neki moški s temnimi lasmi in bledim obrazom; mati se je vrtela okrog njega in jokala. »Previdno ga položite tja v posteljo,« je prosila in še sama pomagala. Ko so ga moški prinesli noter,

je nekaj zaškrtalo pod njihovimi nogami. A, samo naočniki stare matere so, je mislil deček, čeprav ni rekel nič.

Tretje poglavje.

Bila je, kot rečeno, jesen. Osem dni za tistim, ko je Marjeta Završka sprejela krojača Matica v svojo hišo, sta mu Amerikanca dala na znanje, da naj bo pripravljen. Pravkar se je bil obrnil v silovitih mukah, zato je s škrtajočimi zobmi zakričal: »Naj jih vzame vrag!« Marjeta je obstala, kot bi ji ta odgovor ne zadostoval. Matic je to opazil, zato je čez nekaj trenutkov počasi in onemoglo: »Naj oddieta — sama!

Proti koncu zime je vsaj toliko okrevaj, da je lahko pokoncu sedel, a njegovo zdravje je bilo zrušeno za vse življenje. Ko se je prvič dvignil s svojega ležišča, je segel po harmoniki in skušal zaigrati, a to ga je tako utrudilo, da je moral spet leči. Bil je zelo redkobeseden, a kljub temu priljuden in čez čas je podučeval dečka in začel stikati po hiši za raznimi opravili. Ven ni šel in tudi govoril ni z onimi, ki so povpraševali po njem. Sprva ga je Marjeta obveščala o dogodkih v gostilni; ker pa ga je to neprijetno vznemirjalo, je opustila to stvar.

Ko se je približevala pomlad, sta z Marjeto ostajala po večerji dalj časa pokoncu kot običajno in se zabavala. Dečka sta tedaj spodila v posteljo. Kmalu po začetku pomladi pa sta bila v cerkvi oklicana in malo za tem sta se brez vsakega hrupa poročila.

Matic je pomagal pri poljskem delu in vse urejal mirno in pametno. Marjeta je včasih dejala dečku: Korist in zabavo imava z njim. Tudi ti moraš biti zdaj poslušen in priden, da te bo tudi rad imel.

(Dalje prihodnjič)

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA**

v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi
in Masarykovi cesti

Telefon 25-21 in 25-22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva o. 6,
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpove-
di do 5%.

Vojaki!

Ostanite zvesti veri, narodu in kralju!

V vojaškem stanu naj vas zato stalno spremlja

Vojaški molitvenik

(Spisal bivši vojaški duhovnik župnik Jernej Hafner). Cena 12 din. Na-
roča se v Misijonski tiskarni, Groblje, p. Domžale.

Matere!

Svojim sinovom, ki odhajajo k vojakom, dajte najboljšega spremljevalca
— VOJAŠKI MOLITVENIK! — Ta molitvenik vam bo pomagal sinove
ohraniti take, kakor ste jih vzgojile!